

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 24 dec. 1950

Mede voor s'Jacob en Stikker.

1. Hedenochtend hield Scheffelaar een bespreking met alle rayonscommandanten. Gevraagd naar de stemming onder de Ambonezen verklaarden zij unaniem dat vrijwillige afvoer naar Ambon en de overige Zuidmolukse eilanden, overeenkomstig het U bekende schema, avant de actie van Aponno zeker zou zijn geslaagd. Na het inzetten van bedoelde actie en in het bijzonder na de uitspraak in kort geding zijn de Ambonezen echter niet meer bereid aan de afvoer mede te werken.
2. In de kampen Bandung Tjimahi is niemand bereid om naar RI-gebied te gaan, 90% bereid om naar gebied te gaan onder controle van RMS (waarschijnlijk is hiermede bedoeld Ceram), 10% wil naar Nederland of eventueel West-Indië. Indien gaan naar vrij RMS-gebied niet mogelijk dan wil 50% naar Nederland en 50% naar West-Indië. Indien afvoer naar Irian mogelijk zou zijn wil 100% daarheen.
3. In de kampen Semarang willen allen naar vrij RMS-gebied met name Ceram. Indien zulks niet mogelijk is willen allen naar Irian. Indien afvoer naar Irian niet mogelijk dan willen allen naar Nederland.
4. In de kampen Djakarta wil 25% wel naar Ambon en overige Zuid-Molukse eilanden. Hiervoor durven zij echter niet openlijk uit te komen. De overige 75% wil eerst naar Irian en pas later naar de Zuid-Molukken.
5. In de kampen Surabaja-Malang eisen de Ambonezen primair afvoer naar vrij RMS-gebied, secundair afvoer naar Irian.
6. Alle rayonscommandanten zijn het er over eens, dat hun gezag in de kampen thans tot het nulpunt gedaald is. De Ambonezen richten zich voor wat betreft de afvoer uitsluitend naar instructies van het Comité Aponno cum suis in Nederland.
7. Ontving van Luar Negeri een memorandum van de volgende inhoud:
'De Regering van de RI merkt met voldoening op, dat het eerste vervoer naar de Zuid-Molukken van Indonesische militairen - ex KNIL-leden - wie voorlopig de status van leden van de KL zijn toegekend, een vlot verloop heeft gehad.
Gelet op het aantal vorengenoemde Indonesische militairen, dat naar de Zuid-Molukken zal worden afgevoerd, en in aanmerking nemende de meermalen geuite wens van de Nederlandse Regering om deze afvoer zo spoedig mogelijk te voltooien, is de Regering van de RI van mening, dat deze afvoer in het midden van de maand Januari 1951 voleindigd kan worden.
Het is de Regering van de RI bekend, dat de afvoer van de leden van de KL, gelet op het aantal, dat zich thans in Indonesië bevindt, eveneens in het midden van de maand Januari 1951 haar beslag zal krijgen; zoals bekend, zal volgens de ter RTC bereikte overeenkomst de afvoer van KL-leden naar Nederland zo spoedig mogelijk voltooid worden.
Op grond van het bovenstaande is de Regering van de RI van oordeel, dat de afvoer van bovengenoemde Indonesische militairen en die van KL-leden naar Nederland in haar geheel in de maand Januari 1951 voleindigd zullen zijn.'
8. Afvoer van de KL met achterlating van de Ambonezen zal naar het oordeel van Scheffelaar en de rayonscommandanten leiden tot bloedvergieten, aangezien de Ambonezen niet bereid zullen zijn vrijwillig hun wapens in te leveren. Tegenover de RI is de Nederlandse Regering verplicht de Ambonezen avant demobilisering te ontwapenen. Hiertoe is de KL niet bij machte, zowel omdat haar aantal en gevechtswaarde gering zijn, als omdat haar bereidheid om tegen Ambonezen op te treden twijfelachtig is. Militaire bijstand van de APRI zou derhalve voor de

ontwapening der Ambonezen nodig zijn. Deze bijstand zou leiden tot gevechten tussen APRI en Ambonezen, waarbij de KL op voor Nederland inacceptabele wijze zou worden betrokken.

9. De legerleiding ziet mitsdien geen andere uitweg dan overbrenging van alle Ambonezen naar Nederland. Hierbij valt te bedenken, dat latere terugkeer der Ambonezen naar hun vaderland in dat geval afhankelijk zal zijn van toestemming van de Regering van de RI.

Effectuering van volledige afvoer van KL en ex-KNIL naar welke bestemming dan ook binnen de door de Regering van de RI in het sub 7 genoemde memorandum gestelde termijn, acht de legerleiding uitgesloten.

10. Ik zou het op prijs stellen zo spoedig mogelijk Uw instructies ten aanzien van afvoer der Ambonezen te mogen ontvangen.